

Etický kodex ÚJF AV ČR

V tomto dokumentu se používá výraz „Osoba působící v ÚJF“ pro přesnější vyjádření komplexity zastoupení různých poměrů osob k instituci. V marginálních případech se mohou využívat tvary generického plurálu maskulina za účelem zjednodušení a plynulosti textu.

I. Preambule

Vnitřní etický kodex Ústavu jaderné fyziky AV ČR, v. v. i. (dále jen ÚJF) shrnuje rámcové zásady a hodnoty etického chování ve vědě a výzkumu a podporuje tak upevňování žádoucích mravních standardů v ÚJF.

Všechny osoby působící v ÚJF včetně těch, které konají práce mimo pracovní poměr nebo studující aj., se prioritně řídí „[Etickým kodexem vědecko-výzkumné činnosti v Akademii věd České republiky](#)“ (viz. obecné zásady, zásady výzkumné práce, zásady zveřejňování poznatků a výsledků, zásady chování ke spolupracujícím a zásady pro posuzovatelskou, hodnotící, oponentskou a expertní činnost).

Společné zásady a hodnoty ÚJF jsou nalézány reflexí a diskusí osob s rozličnými vědeckými, filozofickými a teologickými názory. Všechny osoby působící v ÚJF se spolupodílejí na vytváření společných hodnot a realizaci výzkumných i společenských cílů ústavu v rámci svého nejlepšího svědomí a vědomí.

II. Obecné zásady Etického kodexu vědecko-výzkumné činnosti v ÚJF AV ČR

Každá Osoba působící v ÚJF AV ČR¹:

- a) se ve své práci řídí základními mravními principy a hodnotami akademického prostředí, mezi které patří zejména:
- svoboda bádání
  - spravedlnost
  - rovný přístup
  - odpovědnost
  - čestnost
  - svědomitost
  - důvěra
  - respekt k druhým
- b) nepřipustí, aby došlo ke střetu zájmu, který by vyplýval z jejího postavení na pracovišti AV ČR a s ním související činnosti a jejího soukromého nebo jiného zájmu, ctí Akademii věd i tým, že svými dalšími aktivitami neohrožuje její činnosti,
- c) věnuje se prováděnému výzkumu s plným pracovním a osobním nasazením, jež odpovídá velikosti jejího pracovního úvazku. Úhrn jejích smluvních pracovních úvazků u všech institucí zpravidla nepřekročí 1,5násobek pracovního úvazku,

---

¹ Výraz označující všechny osoby pracující či jinak působící na pracovištích ÚJF, tedy i studenty a studentky, stážisty a stážistky, emeritní pracovníky a pracovnice apod.

- d) vyžaduje od svých spolupracujících chování, které je v souladu s těmito zásadami,
- e) neobhajuje a nekryje chování, které je v rozporu se zásadami uvedenými v tomto kodexu, a to ani poukazováním na nutnou poslušnost či loajalitu,
- f) považuje vědu a výzkum za integrální součást kultury a základ inovací a hájí je proti jejich možnému zpochybnování,
- g) vystupuje proti neetickému a nevhodnému užití vědeckých poznatků,
- h) rozšiřuje a prohlubuje své znalosti a usiluje o zlepšení svých odborných schopností,
- i) zachovává kritický postoj k vlastním poznatkům a výsledkům i k výsledkům svých spolupracujících a je přístupný diskuzi a věcným argumentům,
- j) obhajuje svobodu vědeckého myšlení, vyjadřování, výměny názorů a informací,
- k) odmítá užívání nevědeckých přístupů a politicky či společensky předsudečných (např. rasistických, náboženských nebo nacionalistických) hledisek ve vědě,
- l) dodržuje principy nestrannosti a nezávislosti na ideologických a politických tlacích a na zájmech nátlakových skupin,
- m) uznává a sama ve vědecké obci šíří zásady spolehlivé, důvěryhodné vědecké práce a odmítá jakoukoli vědeckou nepoctivost a porušení zásad uvedených v tomto kodexu,
- n) neváhá oznámit příslušným autoritám prohrěšky proti etice ve vědecko-výzkumné práci, pokud o nich má vědomost. V případě, že vyčerpá všechny dostupné možnosti řešení věci pomocí vnitřních mechanismů Akademie věd podle kapitoly VI, může informace o těchto prohrěších zveřejnit, aniž by tím nutně porušoval loajalitu k Akademii věd České republiky,
- o) neplýtvá materiálními zdroji a energiemi, snaží se omezovat klimatickou a ekologickou stopu své činnosti,
- p) snaží se posilovat institucionální odolnost Akademie věd ČR a vědomě zde nevytváří prostor pro nežádoucí působení cizí moci.

III. Zásady výzkumné práce

Osoby působící v ÚJF AV ČR:

- a) zaměřují svůj výkon na rozšíření hranic vědeckého poznání ku prospěchu společnosti,
- b) provádí výzkum tak, aby neohrozily společnost, životní prostředí či kulturní hodnoty,
- c) pokusy na zvířatech provádí s respektem k živým tvorům,
- d) při získávání, výběru a hodnocení dat vychází z obecných zásad (čl. II.) při respektování specifik své disciplíny. Za jednání neslučitelné se zásadami etického chování ve vědě se považují zejména: podvod, podvrh, plagiátorství, falšování, zkreslování, záměrný klam a odcizení, a to v kterékoli fázi procesu vědecko-výzkumné práce od záměru až ke zveřejnění výsledků,
- e) odpovídají za přesnost a objektivitu jím prováděného nebo bezprostředně koordinovaného výzkumu a uvědomuje si meze použitých metod zkoumání,

- f) při zveřejňování poznatků a výsledků k určitému problému odpovídají za jejich úplnost a ověřitelnost a nezkresleně je interpretuje,
- g) po zveřejnění uchovávají primární data a dokumentaci všech podstatných výsledků po dobu obvyklou v příslušné disciplíně, pokud tomu nebrání jiné závazky či předpisy,
- h) předávají výsledky svého výzkumu, které nepodléhají utajení, odborné veřejnosti a uvážlivě s nimi seznamují širokou veřejnost s přihlédnutím k aktuálnímu stavu vědeckého poznání,
- i) neznevažují vědecké postupy a respektují jiný vědecký názor, jakož i pluralitu vědních disciplín,
- j) respektují duševní vlastnictví, nevyvádí ho z pracoviště, kde bylo vytvořeno, ani jej nijak neznehodnocují.

IV. Zásady zveřejňování poznatků a výsledků

Osoby působící v ÚJF AV ČR:

- a) mají být uvedeny jmenovitě jako autoři nebo spoluautoři publikace, pokud tvůrčím způsobem přispějí k jejímu vzniku, například k návrhu studií a pokusů a k jejich provedení, k analýze, interpretaci, teoretickému zpracování či modelování dat nebo k sepsání publikace, a pokud se spoluautorstvím souhlasí, vedoucí pozice na pracovišti automaticky nezakládá právo na spoluautorství,
- b) jako editor nebo hlavní autor společných publikací dbají na práva spoluautorů (nemění bez jejich vědomí text, učiní vše potřebné pro to, aby společná publikace vyšla bez zbytečných odkladů, uvědomí autory dílčích studií, nebude-li jejich text do publikace zařazen, informují spoluautory o modalitách společné publikace),
- c) zasazují svůj výzkum do kontextu aktuálního stavu poznání daného tématu a s ohledem na pravidla daného oboru odkazují na předchozí zveřejněné práce. Při citaci nálezů a poznatků jiných autorů uvádí odkaz na příslušný zdroj,
- d) citují i podstatné práce, které nejsou v souladu s jejich vlastními výsledky a závěry. Objev-li ve svých publikovaných údajích významnou chybu, nebo jsou na chybu upozorněni, podniknou odpovídající kroky, například dají vytisknout errata nebo jinou opravu, popř. publikaci retrahují,
- e) nedělí zbytečně výsledky a poznatky do více publikací, aby si uměle zvýšily počet prací.
- f) záměrně nevyužívají eticky pochybných publikačních platforem,
- g) publikují s cílem předat výsledky a poznatky odborné veřejnosti, ne pouze za účelem vykázaní prací jako vědeckých výstupů,
- h) afiliace pracoviště může být použita pouze pro publikace, které byly alespoň částečně vypracovány v rámci vědeckého působení na daném pracovišti (v ostatních případech lze pracoviště uvést jako „present address“ u autora, který je v současnosti zaměstnaný na pracovišti, ale výsledky získal v jiné instituci),

- i) nezískávají citace vlastních prací cestou účelového spojení několika autorů o vzájemných účelových citacích svých prací.

V. Zásady chování ke spolupracujícím

Osoby působící v ÚJF AV ČR:

- a) přijímají spolupracující ve výzkumu na základě objektivního hodnocení jejich intelektuálních a etických charakteristik,
- b) vedou-li výzkumný tým, dbají na korektnost a otevřenost ve vzájemné komunikaci a vyvarují se neodůvodněně autokratických metod řízení, a brání nepoctivému jednání způsobenému např. požadavky na výkon a odbornou soutěživostí
- c) posuzují své spolupracující na základě dosažených výsledků a chovají se k nim spravedlivě. Nevyžadují od nich činnosti, které nepatří k jejich povinnostem a nekladou na ně požadavky nepřiměřené jejich schopnostem a možnostem,
- d) předávají slovem i osobním příkladem své znalosti, dovednosti a zásady dobrého chování ve vědě svým spolupracujícím,
- e) nepřístupují k jiným osobám diskriminačně, zejména nechovají předsudky na základě rasy, etnického původu, národnosti, jazyka, ideologie, náboženského vyznání, víry, světového názoru, věku, pohlaví, sexuální orientace, fyzického handicapu, sociálního původu nebo majetkových poměrů,
- f) nedopouští se, ani nepodporují jednání poškozující psychickou či fyzickou integritu jiných osob (zejména šikana, sexuální obtěžování nebo jiné formy agrese),
- g) nezneužívají svého seniorního postavení či profesní autority k manipulativnímu jednání, zastrahování nebo vydírání, rozvíjí nezávislé, kritické myšlení a zodpovědný přístup k práci a respektují právo na svobodné vyjádření názorů na výzkum,
- h) podporují kvalifikační růst podřízených pracovníků a pracovníc, jejich badatelskou a publikační aktivitu a mezinárodní kontakty a uvádí je mezi autory publikace, pokud k jejímu vzniku tvořivě přispěli,
- i) vyvozují důsledky z případného neetického chování svých spolupracujících,
- j) podporují pozitivní přístup k osobám se specifickými potřebami a zlepšování podmínek pro jejich působení v akademické komunitě.

VI. Posuzovatelská, hodnotící, oponentská a expertní činnost

Osoby působící v ÚJF AV ČR:

- a) provádí jim zadanou posuzovatelskou nebo jinou hodnotící činnost osobně,
- b) chrání duševní vlastnictví autorů posuzovaných rukopisů, návrhů projektů a zpráv, nepoužívají údaje obsažené v hodnocených podkladech k jinému účelu než k vypracování odborného posudku a neposkytují je třetí osobě,

- c) neprodlužují záměrně hodnocení posuzované práce, aby dosáhli vlastních výhod či výhod pro třetí osobu,
- d) odmítnou vypracovat odborné stanovisko, jehož závěry by mohly být ovlivněny jejich osobním zájmem, nebo na tuto skutečnost předem jasně upozorní, vystříhají se i dalších vědomých střetů zájmu,
- e) expertní stanoviska vyhotovují zodpovědně a pouze z oblasti svého oboru a nepodléhají případným vnějším tlakům, které by mohly ovlivnit vyznění tohoto stanoviska,
- f) při hodnotitelských a oponentních řízeních vycházejí z objektivních kritérií, dodržují pravidla zadavatele a vyžadují totéž od ostatních účastníků jednání.

VII. Společné etické zásady ÚJF

Smyslem těchto společných zásad etického kodexu ÚJF je doplnit etické zásady k Etickému kodexu výzkumných pracovníků v AV ČR.

- a) Každá *Osoba působící v ÚJF* dodržuje zákony ČR a ostatní právní předpisy, jakož i vnitřní předpisy ÚJF včetně tohoto Etického kodexu. Vyvaruje se jakékoliv trestné činnosti.
- b) Ctí ÚJF a svým jednáním se nedopouští ničeho, co by mohlo poškodit **dobré jméno ÚJF**. Je si vědoma toho, že ústav svým vystupováním, chováním a působením reprezentuje.
- c) Odmítá **diskriminaci** na základě rasy, etnického původu, národnosti, ideologie, náboženského vyznání, víry, světového názoru, věku, pohlaví, sexuální orientace, fyzického handicapu, jazyka, sociálního původu nebo majetkových poměrů. Dodržuje princip rovného přístupu a rovných příležitostí. Odmítá jakoukoliv formu **sexuálního obtěžování**.
- d) Všechny *osoby působící v ÚJF*, bez ohledu na jejich pracovní zařazení, odmítají projevy **šikany na pracovišti** jako je například bossing, mobbing či staffing.²
- e) Zkušené *osoby působící v ÚJF* jsou si vědomy své zvláštní odpovědnosti za rozvoj svého pracoviště a výchovu či morální vedení mladších kolegů a kolegyň. Věnují **zvláštní pozornost** své úloze v roli řídicích pracovníků, projektových koordinátorů a na obdobných pozicích, kde se očekává rovněž vedení pracovníků a pracovníc po etické a morální stránce ve vztahu k profesním činnostem.
- f) Věcné i finanční prostředky svěřené na výzkum využívá každá *osoba působící v ÚJF účelně a efektivně*. Je si vědoma své odpovědnosti vůči společnosti, zaměstnavateli i poskytovatelům, jejichž prostředky využívá.
- g) Dodržuje zásady **ochrany duševního vlastnictví**, a to jak při vlastní práci, tak i při nakládání s tvorbou druhých, a dbá na správné afiliace výsledků vědecké činnosti a řídí se

---

² **Bossing**: šikana na pracovišti směrem od nadřízeného k podřízenému. Chování nadřízeného, které poškozuje podřízené před jejich spolupracujícími, znesnadňuje jim jejich práci a postupně se stupňuje.

Mobbing: útoky skupiny proti jednotlivci. Charakteristická je skrytost, rafinovanost a zákeřnost.

Staffing: útoky podřízených směrem k vedoucím pracovníkům a pracovnícím.

platnou Směrnici k ochraně práv duševního vlastnictví vznikajícího v souvislosti s činností ÚJF a jeho zaměstnanců.

- h) Nepublikuje eticky pochybným způsobem. Nepřivlastňuje si výsledky druhých, nedopouští se **plagiátorství**.
- i) Vede-li výzkumný tým, dbá na korektnost a otevřenost ve vzájemné komunikaci s členy týmu a vyhýbá se autokratickým metodám řízení³. Brání tomu, aby požadavky na výkon a odborná soutěživost vedly k **nepoctivému jednání**.
- j) Všechny *osoby působící v ÚJF podporují ženy ve vědě*, vybízí je ke kariéernímu postupu a odstraňují bariéry kariéerního růstu.
- k) V případě vědeckých sympózií, diskusních panelů a seminářů v ÚJF nastavujeme **rovné podmínky** pro přednášejí a prezentující.

Možné porušení zásad správného jednání stanoveného Etickým kodexem ÚJF a Etickým kodexem AV ČR, ale i takového jednání, které kodex nezahrnul, se řeší:

- a) Přímo na pracovišti ÚJF na úrovni jeho organizační struktury, a to vždy o jeden stupeň vyšší, než ve kterém se spory vyskytly. K jejich řešení lze na příslušné úrovni ustanovit komisi ad hoc.

Podáním podnětu jakémukoliv členu **Etické komise**, jejich seznam je umístěn na webu ÚJF [ZDE](#) či se obrátí na **Ombudsovenu ÚJF**, na níž kontakt nalezne [ZDE](#).

- b) V Komisi pro etiku vědecké práce AV ČR, pokud je řešení nad rámec pracoviště ÚJF nebo pokud účastníci sporu nejsou spokojeni se závěry přijatými na pracovišti.
- c) Jednání probíhají v součinnosti všech zúčastněných stran, při čemž se dbá na nejvyšší možnou ochranu soukromí.
- d) Závěry řešení musí být oznámeny všem zúčastněným a musí obsahovat opatření vedoucí k nápravě, pokud je porušení etiky vědecké práce zjištěno.

VIII. Společné hodnoty a vize ÚJF

V ÚJF vycházíme z přesvědčení, že lidé jsou svobodní a jsou si rovní v důstojnosti i v právech. Tomuto přesvědčení odpovídají hodnoty, kterými se ústav jakožto zaměstnavatel řídí, a také budovaná „firemní“ kultura. Následující Vize ÚJF jsou základním stavebním kamenem firemní kultury a udávají základní směřování ústavu.

Vize ÚJF:

- ÚJF chce přispívat k vědeckému poznání a být významným pracovištěm v oboru jaderné fyziky, částicové fyziky, aplikované jaderné a částicové fyziky v rámci ČR a současně etablovaným ústavem na mezinárodní úrovni.

---

³ **Autokratická metoda řízení:** veškerá moc i rozhodování je v rukou vedoucího, existuje minimální možnost pro vlastní kreativitu, neboť jsou vedoucím jasně stanovené úkoly. Komunikace probíhá primárně shora dolů.

- ÚJF podporuje nové generace vědců a výchovu studentů, mimo jiné i nabídkou vědeckých možností na mezinárodní úrovni a rozvíjením široké spolupráce s univerzitami.
- ÚJF usiluje o vytváření vnitřní firemní kultury a významnosti v mezinárodním vědeckém prostředí pro zvýšení atraktivity pracoviště a získávání nových vědeckých pracovníků a pracovníků.
- Současně usiluje o posílení interní komunikace vedoucích pracovníků či pracovníků se zaměstnanci tak, aby se tito podíleli na způsobu řešení problémů v ÚJF, s možností transparentně řešit problémy na pracovišti.
- ÚJF usiluje řízením personálních procesů napříč celým ústavem o dosažení maximální možné spokojenosti zaměstnanců, kvalitních rovných pracovních podmínek, adekvátní péče o zaměstnance a interní komunikace.

Společné hodnoty jsou samotnou podstatou firemní kultury. Firemní kultura je důležitou součástí identity a dobrého jména ÚJF. Společné hodnoty vnímáme v:

- rovných příležitostech,
- spravedlnosti a objektivitě,
- sladování pracovního a rodinného života,
- pracovitosti,
- bezpečném prostředí,
- otevřenosti,
- loajalitě,
- stabilitě/jistotě pracovních podmínek,
- vzájemné podpoře,
- soudržnosti.

Děkujeme, že se osobně podílíte na vytváření prostředí, které bude tvůrčím a bezpečným místem pro všechny bez rozdílu.

V Řeži dne 20.2.2025

Tato verze nahrazuje plně verzi původní.